

در پی دریافت برخی گزارش‌ها و مشاهدات مبنی بر استفاده مشترک چند نفر بیمار از قلم‌های دارویی تزریقی (Pen) مانند داروهای مورد استفاده در درمان بیماری دیابت، کاهش وزن و سایر قلم‌های تزریقی در آرایشگاه‌ها، مراکز زیبایی، مراکز فاقد مجوز درمان و حتی در برخی از بیمارستان‌ها و مراکز درمانی مجاز، دفتر نظارت و پایش فراورده‌های سلامت، تأکید می‌نماید که قلم‌های تزریقی دارو صرفاً برای استفاده یک فرد طراحی شده‌اند و نباید بین افراد مختلف به اشتراک گذاشته شوند؛ حتی در صورتی که سرسوزن آن‌ها تعویض شده باشد، می‌تواند خطرات جبران‌ناپذیری را در مصرف‌کنندگان ایجاد نماید.

با توجه به شواهد موجود، در خصوص احتمال آلودگی قلم‌های تزریقی و کارتریج‌های دارویی پس از مصرف مشترک در بیش از یک بیمار و با استناد به هشدارهای محصول، منتشر شده توسط مراجع معتبر بین‌المللی از جمله FDA، EMA و CDC، قلم‌های تزریقی و کارتریج‌های دارویی، صرفاً برای استفاده توسط یک بیمار طراحی شده‌اند و نباید بین افراد مختلف به اشتراک گذاشته شوند؛ حتی در مواردی که سرسوزن یا Needle پیش از هر تزریق تعویض شده باشد.

علت این محدودیت آن است که در هنگام تزریق، احتمال برگشت مقادیر میکروسکوپی خون یا مایعات بیولوژیک به داخل قلم، کارتریج یا مسیر تزریق وجود دارد؛ بنابراین تعویض سرسوزن به تنهایی نمی‌تواند ایمنی استفاده مشترک از قلم یا کارتریج را تضمین کند. استفاده مشترک از این فراورده‌ها می‌تواند خطر بالقوه انتقال عوامل بیماری‌زای منتقله از خون، از جمله ویروس‌های هپاتیت B، هپاتیت C و HIV را ایجاد نماید.

این هشدار فقط محدود به قلم‌های انسولین یا لاغری نیست و شامل کلیه فراورده‌های دارویی دارای قلم تزریقی، قلم از پیش پر شده، کارتریج دارویی و سایر ابزارهای مشابه تزریقی می‌شود.

الزامات برای بیمارستان‌ها و مراکز درمانی:

بیمارستان‌ها، درمانگاه‌ها، مراکز تزریق و کلیه مراکز ارائه‌دهنده خدمات درمانی موظف هستند از استفاده یک قلم تزریقی یا یک کارتریج دارویی برای بیش از یک بیمار خودداری کنند. حتی تعویض سرسوزن، مجوزی برای استفاده مشترک از قلم یا کارتریج بین بیماران محسوب نمی‌شود. لذا هر قلم یا کارتریج باید به یک بیمار اختصاص داده شود و در صورت استفاده در مراکز درمانی، برچسب‌گذاری اختصاصی بیمار، نگهداری جداگانه و آموزش کادر درمان در خصوص ممنوعیت استفاده مشترک الزامی است. در صورت وقوع استفاده مشترک از قلم یا کارتریج بین بیماران، موضوع باید به‌عنوان یک خطای مصرف/خطای دارویی و مواجهه بالقوه با عوامل عفونی تلقی شده و توسط تیم فارماکوویژیلانس، گزارش و ارزیابی شود؛ در چنین مواردی، ارزیابی بالینی، اطلاع‌رسانی مقتضی به بیمار، بررسی نیاز به پیگیری آزمایشگاهی و ثبت گزارش در سامانه‌های مربوطه باید مدنظر قرار گیرد.

توصیه به بیماران و مصرف‌کنندگان:

بیماران باید آموزش ببینند که قلم تزریقی یا کارتریج دارویی خود را در اختیار فرد دیگری قرار ندهند و از قلم یا کارتریج متعلق به فرد دیگر استفاده نکنند؛ حتی اگر سرسوزن جدید و استریل استفاده شود. همچنین لازم است بیماران پس از هر تزریق، سرسوزن را جدا و به‌صورت ایمن دفع نمایند و قلم خود را مطابق دستورالعمل فرآورده نگهداری کنند.

جمع‌بندی:

با توجه به شواهد علمی و هشدارهای رگولاتوری بین‌المللی، استفاده مشترک از قلم‌های تزریقی و کارتریج‌های دارویی حتی در صورت تعویض سرسوزن، اقدام ایمن محسوب نمی‌شود و می‌تواند با خطر بالقوه انتقال عوامل بیماری‌زای منتقله از خون همراه باشد. بنابراین اجتناب از استفاده مشترک از قلم یا کارتریج در مراکز درمانی الزامی است.

References:

1. FDA. **MOUNJARO (tirzepatide) Prescribing Information**. Section 5.10: *Never Share a MOUNJARO KwikPen Between Patients*.
2. FDA. **Risk of Transmission of Blood-borne Pathogens from Shared Use of Insulin Pens**. Safety Alert, 2009.
3. EMA. **Insulin lispro Sanofi EPAR Product Information**. Section 4.4: *Special warnings and precautions for use*.
4. CDC. **Insulin Pens Must Never Be Used for More than One Person**.
5. CDC. **Be Aware, Don't Share: Insulin Pen Safety Handout**.
6. Schaefer MK, et al. **Sharing Insulin Pens: Are You Putting Patients at Risk?** Journal of Diabetes Science and Technology. 2013.